

คู่มือการปฏิบัติงาน งานวิเคราะห์งบประมาณ

นายประสาน พิลาศาสตร์
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

กลุ่มนโยบายและแผน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

คู่มือการปฏิบัติงานกลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มงานวิเคราะห์งบประมาณเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานกลุ่มนโยบายและแผน กลุ่มงานวิเคราะห์งบประมาณ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ประกอบด้วย งานวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย งานจัดทำและเสนอของงบประมาณ และงานบริหารงบประมาณ

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการปฏิบัติงานเล่มนี้ จะสามารถใช้ประกอบการปฏิบัติงานในกลุ่มนโยบายและแผน โดยเฉพาะกลุ่มงานวิเคราะห์งบประมาณ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนให้คู่มือการปฏิบัติงานเล่มนี้เสร็จสมบูรณ์ หากมีข้อเสนอแนะหรือข้อเสนอนะประการใด ผู้จัดทำขอน้อมรับไว้เพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น และขออภัยมา ณ โอกาสนี้

ประธาน พิศาสตร์

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

งานวิเคราะห์งบประมาณ

ขั้นตอนและวิธีการบริหารงบประมาณ 2

1. งานวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย 2

2. งานจัดทำและเสนอของบประมาณ 4

3. การบริหารงบประมาณ 5

ภาคผนวก

กระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติงาน

งานวิเคราะห์งบประมาณ

“งบประมาณ” ในความหมายอย่างกว้าง ๆ อาจอธิบายได้ว่า เป็นรูปแบบที่แสดงแผนการใช้เงินในอนาคต รวมทั้งเป็นเครื่องมือควบคุมหรือกำกับการปฏิบัติงานในอนาคต โดยมีการคาดประมาณเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น และการประมาณการรายรับที่คาดว่าจะได้รับจากแหล่งต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่พิจารณาจัดสรรงบประมาณ กล่าวอีกนัยหนึ่ง งบประมาณเป็นแผนแสดงการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานหนึ่ง ๆ ที่แสดงถึงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยระบุถึงนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมายและแผนงานที่กำหนดไว้ล่วงหน้า แผนดังกล่าวนี้จะรวมถึงการคาดประมาณการ กิจกรรม โครงการ ค่าใช้จ่าย ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย

บทบาทของงบประมาณมีความสำคัญมากต่อความสำเร็จในภารกิจขององค์กร มีผู้กล่าวว่า โลกทัศน์ที่ทำหน้าที่หล่อเลี้ยงอวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมนุษย์ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่และทำงานตามที่สมองสั่งการได้ฉับไฉน งบประมาณก็ทำหน้าที่เป็นทรัพยากรการบริหารเพื่อสนับสนุนให้องค์กรสามารถดำเนินงานได้ตามภารกิจให้บรรลุเป้าหมายได้ฉับไฉน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 มีภารกิจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการสนับสนุนงบประมาณสำหรับดำเนินงานตามภารกิจ จำแนกออกเป็น 5 ประเภทรายจ่าย ได้แก่

1. งบบุคลากร
2. งบดำเนินดำเนินงาน
3. งบลงทุน
4. งบเงินอุดหนุน
5. งบรายจ่ายอื่น

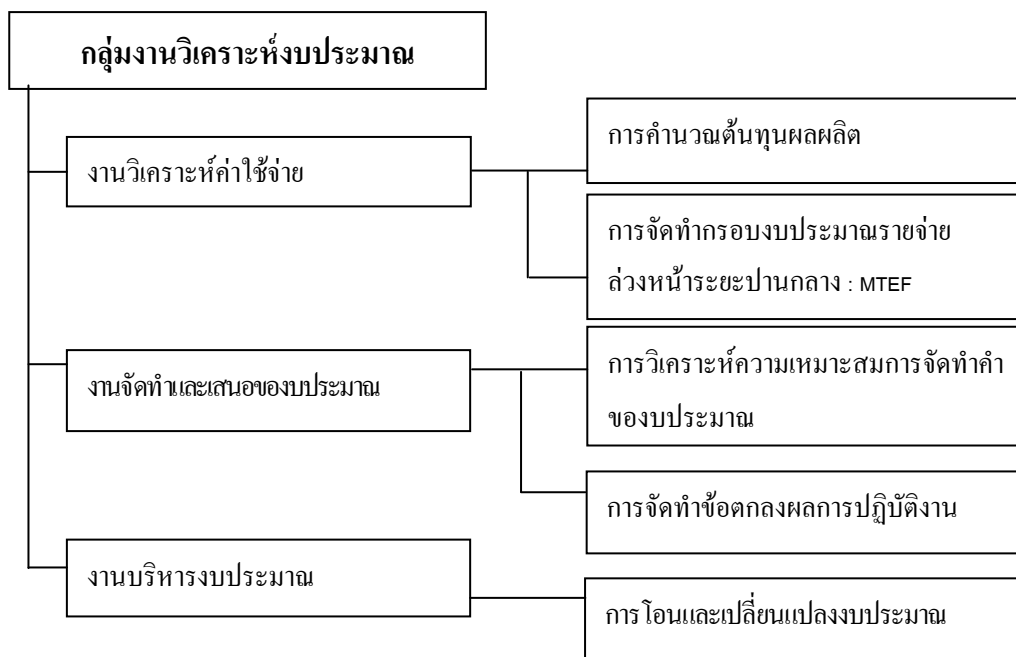
การบริหารจัดการงบประมาณที่ได้รับทุกประเภท ต้องให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้เกิดประโยชน์สูงสุด ถูกต้องตามระเบียบ ทันเวลาหรือเหตุการณ์ โดยทั่วไปแล้วถือหลักการ ดังนี้

1. ตรงตามวัตถุประสงค์ เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามภารกิจของหน่วยงาน
2. ตรงตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด
3. ใช้เงินงบประมาณได้ตามกำหนดเวลา
4. ใช้เงินงบประมาณให้ถูกต้องตามระเบียบ

- ถูกต้องตามพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ พ.ศ. 2502 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
- ถูกต้องตามระเบียบการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2562
- ถูกต้องตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2560
- ถูกต้องตามระเบียบและข้อปฏิบัติการเบิกจ่ายเงินของกระทรวงการคลัง
- ถูกต้องตามอำนาจการอนุมัติเบิกจ่ายเงินที่ได้รับมอบหมาย

ขั้นตอนและวิธีการบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณรายจ่ายประจำปี ในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีกระบวนการและขั้นตอนที่สำคัญ ดังนี้

1. งานวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย

1.1 การคำนวณต้นทุนการผลิต

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

1. วิเคราะห์แผนงาน/งาน/โครงการ ที่ส่งผลต่อผลผลิตหลักขององค์กร
2. วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายแผนงาน/งาน/โครงการที่ส่งผลต่อผลผลิตหลัก
3. คำนวณต้นทุนการผลิตหลัก

1.2 การจัดทำกรอบงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้ำาระยะปานกลาง : (Medium Term Expenditure Framework : MTEF)

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

1. วิเคราะห์นโยบายหน่วยเหนือที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยเฉพาะเกณฑ์การจัดสรรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องบุคคลากร งบเงินอุดหนุน งบลงทุน งบดำเนินงาน (งบเพื่อนักเรียนกลุ่มพิเศษ งบเพื่อนโยบายพิเศษตามมติคณะรัฐมนตรี) และงบรายจ่ายอื่น

2. วิเคราะห์ผลการดำเนินงานปีงบประมาณที่ผ่านมาของเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อร่วมกับสถานศึกษาปรับเป้าหมายผลผลิตที่ต้องดำเนินการใน 3 ปี ข้างหน้า

3. ประมาณการรายได้ของเขตพื้นที่การศึกษา ทั้งจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ

4. วิเคราะห์ประมาณการรายได้ของสถานศึกษา ทั้งจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ

5. ปรับปรุงกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้ำาระยะปานกลางปีถัดไปอีก 1 ปี ในลักษณะต่อเนื่อง โดยใช้ฐานวงเงินงบประมาณที่ใช้ในปีปัจจุบัน

6. เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาปรับแผนงาน/งาน/โครงการ/กิจกรรม ให้สอดคล้องกับกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้ำาระยะปานกลาง

7. สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือให้สถานศึกษา จัดทำกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้ำาระยะปานกลาง (MTEF)

ผลสำเร็จที่คาดหวัง

มีกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้ำาระยะปานกลาง (MTEF) ที่เป็นปัจจุบันของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

กฎหมาย ระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1. ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2562
2. ชุดปฏิบัติการจัดทำแผนกลยุทธ์และกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้ำาระยะปานกลาง : กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา
3. แนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน : กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา

2. งานจัดทำและเสนอของบประมาณ

2.1 การวิเคราะห์ความเหมาะสมการจัดตั้งงบประมาณ

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

1. แจกนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักเกณฑ์ ขั้นตอนและวิธีการจัดตั้งงบประมาณให้สถานศึกษาดำเนินการ
2. สถานศึกษาจัดทำคำของบประมาณและกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง เสนอเขตพื้นที่การศึกษา
3. วิเคราะห์ความเหมาะสมการจัดตั้งงบประมาณของสถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
4. เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ร่วมกันกำหนดเป้าหมายผลผลิต ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ
5. จัดทำคำของบประมาณและกรอบวงเงินงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง เสนอเขตพื้นที่การศึกษาขอความเห็นชอบ

2.2 การจัดทำข้อตกลงผลการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

1. ร่วมกับสถานศึกษา ศึกษารายละเอียดงบประมาณที่จะได้รับจัดสรรจาก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ประสานกับกลุ่มงานนโยบายและแผน จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี งบประมาณของเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งระบุแผนงาน/งาน/โครงการ ให้สอดคล้องกับวงเงินที่จะได้รับจัดสรร
3. สนับสนุน ช่วยเหลือสถานศึกษาให้จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณซึ่งระบุแผนงาน/งาน/โครงการ ให้สอดคล้องกับวงเงินที่จะได้รับจัดสรร
4. จัดทำร่างข้อตกลงผลการปฏิบัติงานระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา กับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษากับเขตพื้นที่การศึกษาขอความเห็นชอบ ร่างข้อตกลงผลการปฏิบัติงานจากคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามลำดับ เพื่อจัดทำข้อตกลงผลการปฏิบัติงานต่อไป
5. รับแจ้งการจัดสรรงบประมาณตามข้อตกลงผลการปฏิบัติงานจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
6. แจ้งให้สถานศึกษาทราบผลการจัดสรรงบประมาณตามข้อตกลงผลการปฏิบัติงานเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

ผลสำเร็จที่คาดหวัง

เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาได้รับการจัดสรรงบประมาณตามข้อตกลงผลการปฏิบัติงาน

กฎหมาย ระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2562

3. การบริหารงบประมาณ

การโอนและเปลี่ยนแปลงงบประมาณ

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

1. วิเคราะห์ผลการติดตามประเมินผลต่อเงื่อนไขความสำเร็จของงาน/โครงการ ภายในแผนงานและต่างแผนงานกัน หรือต่างประเภทงบประมาณ (งบบุคลากร งบเงินอุดหนุน งบลงทุน งบดำเนินงาน และงบรายจ่ายอื่น) เสนอคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาพิจารณา เห็นชอบให้โอนเปลี่ยนแปลงไปใช้ในแผนงาน/งาน/โครงการที่เห็นว่ามีความจำเป็นเร่งด่วนตามนโยบาย เร่งด่วน
2. กำหนดเกณฑ์และแนวทางการโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณที่เป็นอำนาจของ เขตพื้นที่การศึกษาที่สอดคล้องกับระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2562
3. กำหนดเกณฑ์และแนวทางการใช้เงินเหลือจ่ายที่เป็นอำนาจของเขตพื้นที่การศึกษาที่ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ ว่าด้วยวิธีการงบประมาณ
4. ส่งเสริมให้ความรู้แก่สถานศึกษาสามารถดำเนินการโอนเปลี่ยนแปลงงบประมาณตาม อำนาจของสถานศึกษาหรือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผลสำเร็จที่คาดหวัง

เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาบริหารงบประมาณได้เป็นไปตามภารกิจที่กำหนดไว้ใน แผนปฏิบัติการและเป็นไปตามความจำเป็นเร่งด่วน

กฎหมาย ระเบียบและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2562

ภาคผนวก

กระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติงาน

